



Läroplanskoppling  
finns på sista sidan

# Lärarhandledning

Slaveriets historia: År 1375 till 1620 – För allt guld i världen



Längd: 52 min

Ålder: 14 år och uppåt

Ämne: Historia, Samhälls-  
kunskap, Geografi

Språk: Engelskt tal med val-  
bar svensk text

Produktionsland:  
Frankrike, 2017

Svensk distribution:  
Filmo, 2019

Ansvarig utgivare:  
Sandra Ortíz del Gaiso

Filmnr: EDU0142



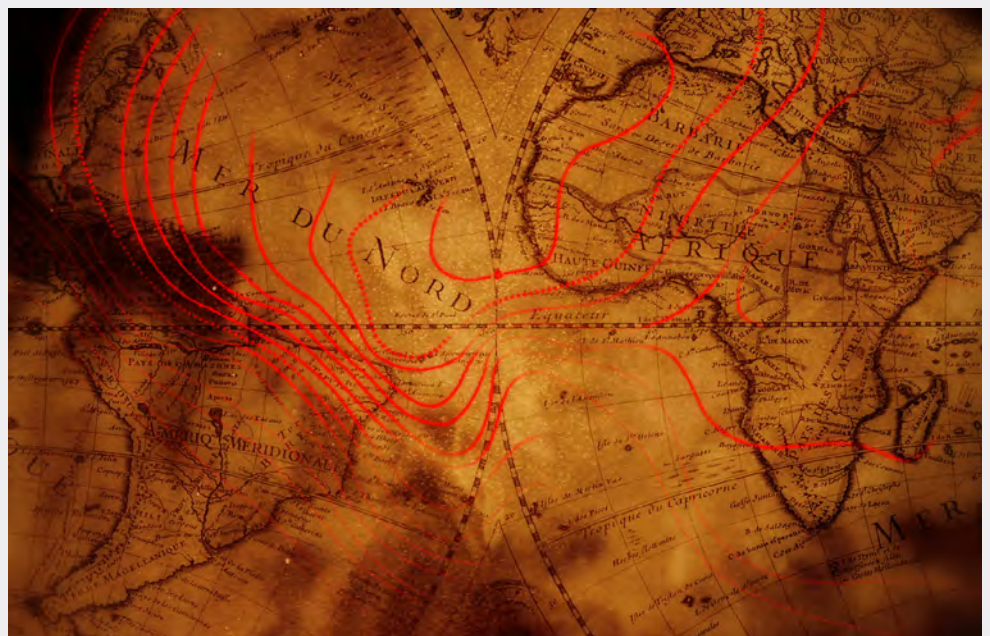
## Nyckelord

slaveri  
mänskliga rättigheter  
kristendom  
triangelhandel  
Portugals kolonisering

Filmserien om slaveriets historia är indelad i fyra delar som följer fyra olika tidsepoker som steg för steg följer utvecklingen av slavhandeln från antiken fram till våra dagar. Vi får se hur slavhandeln förändras över tid och förflyttas från svarta havet till den afrikanska kontinenten där man menar att rasismen skapas av slaveriet och inte tvärtom. När väl slavhandeln etablerats i Afrika och domineras av européerna förändras hela kontinenten söder om Sahara.

När slavhandeln till slut blir olaglig fortsätter man ändå att använda och föda upp slavar på de amerikanska kontinenterna fram till det amerikanska inbördeskrigets slut och den illegala slavhandeln fortsatte att blomstra och inbringa enorma summor trots att den brittiska flottan försökte bekämpa handeln. Slaveri och slavhandel är något som funnits genom hela mänsklighetens historia och som fortfarande existerar i våra dagar.

Referat för filmen finns på nästa sida.



# Referat

## Slaveriets historia: År 1375 till 1620 – För allt guld i världen

När den muslimska världen expanderar blir sökandet efter nya handelsvägar runt den muslimska världen nödvändig för de kristna rikena. Hela norra Afrika samt mellanöstern är stängt för köpmännen som framförallt vill åt det guld som produceras i Afrika. När den Iberiska halvön långsamt återerövrats blir Portugal det första stabila riket att etableras. Portugiserna utvecklade nya skepp, karaveller, som var mycket sjödugliga och klarade av längre resor till havs, något som blir avgörande för den kommande händelseutvecklingen.

Upptäckare tog sig allt längre och längre söderut och upptäckte hela tiden områden som tidigare varit okända för européer. Detta ledde i sin tur till en utökad handel som gjorde Lissabon till den kristna världens rikaste stad. Portugiserna kom sedan att bedriva en slags rovkapitalism längs den afrikanska kusten, man tog det man ville ha från de mindre oorganiserade samhällena medan man bedrev handel med de större rikena man träffade på. Istället för att komma tillbaka till Portugal med guld, kom de hyllade utforskarna tillbaka med slavar och Lagos kom att bli det stora slavhandelscentrat.

När Konstantinopel föll i Ottomanernas händer stängdes den urgamla slavrutten från Svarta havet vilket ledde till att portugisernas nya slavrutter blev allt lönsammare. Kyrkan motsatte sig till en början slavhandeln men såg mellan fingrarna så länge man inte handlade med kristna människor. Efterhand kom dock kyrkan och påven att aktivt stödja handeln. Motivationen var både att sprida civilisation till vildarna med hjälp av religion samt att även motverka spridningen av islam. Slavhandel fortsatte i guds namn efter att påven givit sin välsignelse till det portugisiska kungahuset som fick herravälde över de nya områdena som upptäcktes.

Hela Europa lockades av de stora och snabba vinsterna som gjordes och äventyrare av mängder av olika nationaliteter kom att gå i den portugisiska kronans tjänst och investera stora summor i expeditionerna söderut. Vi får sedan se hur portugisernas ankomst förändrar hela den centralafrikanska världen. Det börjar med att Portugal ockuperar öar längs den afrikanska kusten, dessa fungerar både som militära hållpunkter samt som handelsstationer. Sao Tomé blir den viktigaste av dessa öar och det är även på denna ö som man börjar

experimentera med sockerrörsodling, grunden för hela den kommande triangelhandeln.

När portugiserna träffar på det mäktiga Kongoriket bemöter de till en början dem som jämlikar. Här startar dock den första så kallade triangelhandeln, Kongo säljer slavar och importerar lyxvaror, slavarne säljs till Elmina (nuvarande Ghana) för guld och kommer att arbeta i guldgruvorna. Portugiserna förmedlar slavarbetskraft från en del av Afrika till en annan och försvagar på så vis Kongo vars härskare senare konverterar och låter missionärer verka inom riket. Portugal använder hela tiden olika grupper mot varandra för att kunna komma över så mycket slavar som möjligt.

När de amerikanska kontinenterna börjar exploateras förändras även slavhandeln. Det handlar inte längre bara om handel utan även om slavproduktion, efterfrågan ökar explosionsartat. För att tillgodose den allt större efterfrågan underblåser man krig mellan olika afrikanska stater och kan på så vis öka tillgången av förslavade krigsfångar. Vi får även se hur mindre uppror bryter ut på vissa av öarna och hur portugiserna försöker lösa det. På Sao Tomé "avlade" portugiserna fram barn med blandade föräldrar, dessa kallades för mulatter och fick inneha en högre status än de svarta slavarne och kom på så vis att kunna kontrollera dem, dessa frivolva kom till stor del att bli slaveriets främsta företrädare.





# Arbeta med filmen

Slaveriets historia: År 1375 till 1620 – För allt guld i världen

## Före filmvisning

### Begrepp:

Triangelhandeln, rasism, missionera, urbefolkning, segregation, konvertera, förtryck, apartheid.

Innan filmerna kan man undersöka hur många slavättlingar det lever i olika länder. Det skiljer sig ganska mycket från land till land, detta kommer filmen att svara på efterhand. Detta är av intresse för alla tre ämnen och man kan använda olika förklaringsmodeller. Hur är det nu? Finns det skillnad på hur dessa människor lever? Socioekonomiskt, kulturellt, politiskt.

*Du kan jämföra forna slavländers mot andra länders kultur och politik både innan och efter filmen för att på så vis visa på hur mycket slavhandeln påverkat många samhällen under hundratals år och fortfarande gör idag. Samhällsstrukturen i USA ser ju exempelvis väldigt annorlunda ut jämfört med hur det ser ut i exempelvis Kanada eller i Norge.*

## Frågor efter filmvisning

1. Varför började portugiserna söka sig allt längre söder- och västerut?
2. Vad menar man i filmen att den största drivkraften är?
3. Hur påverkar slavhandeln de lokalsamhällen där slavar kommer ifrån?
4. Var det skillnad på hur man behandlade slavar och hur man behandlade djur?
5. I filmen säger en av experterna att slaveriet och slavhandeln inte hade särskilt mycket av vad vi idag kallar för rasism. Han menar att det istället var så att det rasistiska tänkandet istället sprang ur slaveriet och framförallt slavhandeln. Diskutera detta i grupp. Vad tror ni att han menar med påståendet? Kan det stämma tror ni? Förklara varför ni tror att det stämmer/inte stämmer.
6. Vad händer med de afrikanska riken som kommer i kontakt och börjar handla med portugiserna?

## Arbete efter filmen

### Gruppuppgifter:

1. Beskriv hur konsumtionsmönster i Europa kom att betyda så mycket för slavhandelns utveckling. Förklara vilka marknadsekonomiska mekanismer som triggas och berätta i kronologisk ordning vad som händer och vad som orsakar vad.
2. Hur ser det ut idag? Styr marknadskrafterna lika mycket nu som då? Beskriv hur ni själva eller människor i er närhet bidrar till att främja ett system där barnarbete och slaveri fortfarande är ett vanligt förekommande fenomen. Tänk på hur ni själva och människor i allmänhet konsumerar. Finns det likheter? Går det att dra några paralleller?
3. Nästan överallt i världen är mörkhyade människor utsatta för diskriminering enbart för sin hudfärg. Går det att se något samband till slaveriets historia? När, hur och varför uppstod rastänkande? Ta både ekonomiska, religiösa och politiska faktorer i beaktande.
4. I exempelvis USA är det förbjudet att diskriminera människor utifrån en mängd olika faktorer. Trots olika lagar och förordningar fortsätter landet att vara segregerat. Det är likadant i Sydafrika där den svarta befolkningen är i majoritet. I USA avskaffades raslagarna på 1960-talet och i Sydafrika avvecklades apartheid så sent som 1994. Hur kommer det sig att det fortfarande förekommer diskriminering och så enormt stora socioekonomiska skillnader mellan olika befolkningsgrupper?

# Sök vidare

Slaveriets historia: År 1375 till 1620 – För allt guld i världen

## Länktips

---

### Världens Historia

[Så startade kampen mot slaveriet](#)

### Svenska Dagbladet

[Samlade artiklar om slaveri](#)

### Mänskliga rättigheter

[Slaveri då och nu - Rätten till frihet](#)

### Populär Historia

[Slavar i södern men inte i norr](#)

### Populär Historia

[Medborgarrättsrörelsen i USA](#)

### Svenska Dagbladet

[Skolsegregation lever kvar i USA - 50 år efter lag Inte mycket har hänt sedan HD avskaffade rasdiskriminering](#)

### Svenska Dagbladet

[FN-rapport: Israel har infört apartheid](#)

### Mises

[Tio anledningar att inte avskaffa slaveri](#)

### Populär Historia

[Slavhandeln över Atlanten](#)

## Studiebesök

---

### Etnografiska museet, Stockholm:

[www.varldskulturmuseerna.se/etnografiskamuseet/skola-larande/](http://www.varldskulturmuseerna.se/etnografiskamuseet/skola-larande/)

### Norrköpings konstmuseum:

[www.norrkopingskonstmuseum.se/utställning/carl-johan-de-geer-louis-de-geer-och-slaveriet/](http://www.norrkopingskonstmuseum.se/utställning/carl-johan-de-geer-louis-de-geer-och-slaveriet/)

## Filmtips

---

### En delad stad

Finns på [filmochskola.se](http://filmochskola.se).

### Raskortet

Finns på [filmochskola.se](http://filmochskola.se).

### Die Welle

Finns på [filmochskola.se](http://filmochskola.se).



filmochskola.se

Se filmer och handledningar



Facebook

Följ för inspiration och tips



Nyhetsbrev

Prenumenera för information

filuo

Varumärke

under Film och Skola



Varumärke

under Film och Skola

# Läroplanskoppling

## Slaveriets historia: År 1375 till 1620 – För allt guld i världen

Filmen *Slaveriets historia* passar bra för undervisning i ämnena historia och samhällskunskap i grundskolan och gymnasiet och i viss mån geografi. Nedan förslag på centralt innehåll från Lgr11 och gy11, se [www.skolverket.se](http://www.skolverket.se).

### Historia, åk 7-9, syfte

- Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin historiska bildning och förmåga att använda historia som en referensram för att förstå frågor som har betydelse för nuet och framtiden, samt för att analysera historiska förändringsprocesser ur olika perspektiv.
- Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla förståelse av olika tiders levnadsvillkor och förklara människors roller i samhällsförändringar.
- Undervisningen ska bidra till insikt i att varje tids människor ska förstås utifrån sin tids villkor och värderingar.
- Undervisningen ska därför ge eleverna möjlighet att utveckla förståelse av och värdera hur olika människor och grupper i tid och rum har använt historia, samt möjlighet att reflektera över kulturarvets betydelse för identitets- och verklighetsuppfattning.

### Historia, åk 7-9, centralt innehåll

*Forna civilisationer, från förhistorisk tid till cirka 1700*

- Jämförelser mellan några högkulturers framväxt och utveckling fram till 1700-talet, till exempel i Afrika, Amerika och Asien.
- Antiken, (dess utmärkande drag) som epok och dess betydelse för vår egen tid.
- Vad historiska källor från någon högkultur, till exempel i Asien eller Amerika, kan berätta om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

*Hur historia används och historiska begrepp*

- Hur historia kan användas för att skapa eller stärka nationella identiteter.
- Hur historia kan användas för att förstå hur den tid som människor lever i påverkar deras villkor och värderingar.
- Vad begreppen kontinuitet och förändring, förklaring, källkritik och identitet betyder och hur de används i historiska sammanhang.

- Några historiska begrepp, till exempel antiken, mellankrigstiden, efterkrigstiden och kalla kriget samt olika syn på deras betydelse.

### Historia, 1a1, 50p

*Centralt innehåll*

- Den europeiska epokindelningen utifrån ett kronologiskt perspektiv. Förhistorisk tid, forntiden, antiken, medeltiden, renässansen och upplysningstiden med vissa valda förändringsprocesser och fördjupningar.
- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.

### Historia, 1a2, 50p samt 1b 100p

*Centralt innehåll*

- Olika historiska frågeställningar och förklaringar när det gäller långsiktiga historiska förändringsprocesser i ett kronologiskt perspektiv som speglar både kontinuitet och förändring, till exempel befolkningsutveckling, statsbildning, jordbrukets utveckling och olika syn på människors värde, på makt och på könsmonster.
- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter och jämställdhet men också kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.
- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv.

# Läroplanskoppling

## Slaveriets historia: År 1375 till 1620 – För allt guld i världen

### Historia 2a, 100p samt 2b, 100p

#### Centralt innehåll

- Tematiska fördjupningar när det gäller historiska frågeställningar av betydelse för individer, grupper och samhällen, till exempel lokalhistoria, global migration och kulturmöten, olika historiska världsbilder, synen på jämställdhet och människors värde, moderna mediers framväxt samt resursutnyttjande och människors förhållande till naturen.
- Historiska begrepp och förklaringsmodeller och deras tillämpning på olika historiska frågeställningar.
- Hur historia används inom olika kulturformer. Betydelsen av olika historiska teman inom olika genrer, till exempel film, litteratur och musik samt inom olika former av ungdomskultur.

### Historia 3, 100p

#### Centralt innehåll

- Någon global förändringsprocess under 1800- och 1900-talen. Dess konkreta förlopp samt konsekvenser för samhällen, grupper och individer på regional eller lokal nivå.
- Hur historia används inom kulturarvssektorn, till exempel arkiv, bibliotek och museer utifrån ett regionalt eller lokalt perspektiv.

### Samhällskunskap, åk 7-9, syfte

- Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.
- Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. På så sätt ska eleverna utveckla förståelse för sina egna och andra människors levnadsvillkor och betydelsen av jämställdhet.
- Reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar, analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv och reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden.

### Samhällskunskap, åk 7-9

#### Rättigheter och rättsskipning

- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.

#### Samhällsresurser och fördelning

- Hur länders och regioners ekonomier hänger samman och hur olika regioners ekonomier förändras i en globaliserad värld.
- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.

### Samhällskunskap, 1b, 100p

#### Centralt innehåll

- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

### Samhällskunskap, 2, 100p

#### Centralt innehåll

- Nationalekonomiska teoriers framväxt och genomslagskraft utifrån historiska villkor och motsättningar, till exempel merkantilism, ekonomisk liberalism, marxism, keynesianism och monetarism. Frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, digitalisering, miljö och resursfördelning i relation till de ekonomiska teorierna.
- Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.
- Tematisk fördjupning i samhällsfrågor.
- Tillämpning av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i arbetet med komplexa samhällsfrågor.

# Läroplanskoppling

Slaveriets historia: År 1375 till 1620 – För allt guld i världen

## Samhällskunskap, 3, 100p

### Centralt innehåll

- Globalisering och dess betydelse utifrån ett demokratiskt, ekonomiskt och politiskt perspektiv samt för individer, grupper och nationer. Analys av utmaningar som individen, nationen och jorden står inför i en globaliserad värld.
- Tillämpning av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i arbetet med komplexa samhällsfrågor.

### Syfte för samtliga Samhällskunskapskurser, Gy11

- Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna breddar, fördjupar och utvecklar kunskaper om människors livsvillkor med utgångspunkt i olika samhällsfrågor. Politiska, sociala och ekonomiska band sammanlänkar i dag människor i olika samhällen över hela världen. I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna.
- Kunskaper om historiska förutsättningar betydelse för dagens samhälle samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
- Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.

## Geografi, åk 7-9, centralt innehåll

### Livsmiljöer

- Jordens klimat- och vegetationszoner samt på vilka sätt klimatet påverkar människors levnadsvillkor.
- Var olika varor och tjänster produceras och konsumeras samt hur varor transporteras. Hur människors försörjning och handelsmönster har förändrats över tid.

### Miljö, människor och hållbarhetsfrågor

- Förekomst av och orsaker till fattigdom och ohälsa i olika delar av världen.